

God håndtering af børns fravær

Indhold

Hvorfor er opmærksomheden på bekymrende fravær vigtig?	4
Definition af bekymrende fravær	5
Tidlig indsats	6
Ansvarsfordeling	6
Lovgivning vedr. fravær	7
Fravær og bekymrende fravær – hvor meget?	9
Kendetegn ved fravær og bekymrende fravær	10
Faktorer, som kan kendetegne fravær og bekymrende fravær	11
Tværfagligt samarbejde	14
Kommunale hjemmesider	16

Hvorfor er opmærksomheden på bekymrende fravær vigtig?

Dagtilbud og skoler er børnenes "arbejdsplads". Deres arbejdsplads er et sted, hvor vigtige læreprocesser i et trygt læringsmiljø dagligt foregår og bidrager til at forme børnene, som senere drager ud i den omkringliggende verden. Læreprocesser, som er vigtige for at kunne forstå og klare sig i verden og give de bedste forudsætninger for at kunne klare sig på ungdomsuddannelser og i det videre liv.

At indgå i et læringsfællesskab er vigtigt og bidrager til at hæve livskvaliteten for såvel små børn som børn i udkolingen. Det kan have vidtrækkende konsekvenser, at et barn er meget væk fra dagtilbud og skoler. Socialt er fravær en markant ekskluderende faktor og påvirker bl.a. barnets selvværd. Højt fravær kan betyde, at andre børn ikke ønsker at være/arbejde sammen med barnet, ligesom det bliver sværere at have og bevare venskaber i dagtilbuddet eller på skolen.

I Frederikshavn Kommune arbejder vi med følgende målsætninger:

- Vores dagtilbud og skoler er af så høj kvalitet, at vores børn ikke ønsker at blive hjemme
- Andelen af børn med bekymrende fravær mindskes år for år
- Flere elever opnår en ungdomsuddannelse

Børn i dagtilbud har behov for meget nære relationer til forældre og familie. Derfor kan det være gavnligt for børnene at være fraværende for at få knyttet tættere bånd til forældrene. Det er derfor vigtigt altid at vurdere, om fraværet er gavnligt og udviklende for barnet, eller om fraværet ikke understøtter barnets positive udvikling.

Amerikanske studier i børnehaver påviser, at der er sammenhæng mellem børns tilstedeværelse i dagtilbud og deres kvalifikationer i skolen. Børn, som jævnligt er fraværende i dagtilbud, kan have færre kvalifikationer og derfor få større udfordringer i skolen, end børn som dagligt er i dagtilbuddet.¹

Den nyeste forskning fra Dansk Center for Undervisningsmiljø påviser, at der er entydige sammenhænge mellem børns trivsel og følelse af tilhørsforhold i et fællesskab i skoler. Begge elementer påvirkes ved fravær på barnets skole.²

1 Preschoole attendance in Chicago Public Schools 2013
2 Dansk Center for Undervisningsmiljø (2018)

At børnene opnår ringere forudsætninger ved højt fravær kan have stor betydning for, hvordan de klarer sig videre i deres ungdomsforløb på ungdomsuddannelserne. Forskning viser, at børn med fravær på 0–5% og 15–20% går fra 7,2 til 4,2 i karaktergennemsnit³. Dette skaber forudsætningerne for barnets videre færden.

Ved at fokusere på fravær i både dagtilbud og skoler arbejder vi med tidlig indsats i forhold til barnet og forældre og betydningen af, at tilstedeværelse er en vigtig faktor for læringsmiljøet og ikke mindst for barnet selv.

Bekymrende fravær er symptom på et bagvedliggende problem. Det kan være problemstillinger i dagtilbud eller skole – eller det kan ande om psykiske, sociale og/eller kognitive vanskeligheder. Det bekymrende fravær kan også skyldes vanskeligheder i familien. Årsagerne til fravær er forskellige fra barn til barn og kalder derfor på forskellige handlinger/forløb.

Dagtilbud og skoler har en forpligtelse til at være opmærksomme ved begyndende og bekymrende fravær, så der kan arbejdes bevidst på et øget fremmøde.

Definition af bekymrende fravær

Der skelnes mellem fravær og bekymrende fravær: **Omfanget af fravær har nået et niveau, hvor det går ud over barnets læring og trivsel, personlige og sociale udvikling. Omfanget af fravær og bekymringsniveau kan variere fra barn til barn.**

Bekymrende fravær kan starte med fravær gennem en længere periode men kan også være fra den første dag, barnet er fraværende. Dette afhænger af det enkelte barns livssituation. Dette kræver handling fra dagtilbuddet og/eller skoleafdelingen.

Der skal tages stilling til, om der er bekymrende fravær, når forældre, og/ eller fagpersonerne omkring barnet kan nikke genkendende til tegnene i definitionen eller ved fravær i følgende omfang:

- **Fraværende 25% i \geq 2 uger**
- **Over 10 dage inden for de sidste 15 uger**
- **Svært ved at komme i dagtilbud/skole i minimum 2 uger med signifikante udfordringer for familiens og barnets dagligdag**

Tidlig indsats

Så snart forældre eller fagpersoner omkring barnet bliver bekymret for, at barnet ikke trives eller har bekymrende fravær, skal der reageres og igangsættes initiativer, som kan hjælpe barnet til øget trivsel og fremmøde. En åben dialog mellem forældre, fagpersonerne omkring barnet og barnet selv kan være det første skridt til at drøfte bekymringer. Arbejdsredskabet Trivselslinealen danner rammen om den første samtale. Tidlig indsats handler om at reagere NU....

Ansvarsfordeling

Dagligt registreres børns fremmøde i dagtilbud og skoler. Forældre og fagpersoner foretager disse registreringer via Tabulex, som danner grundlag for vurderingen af omfanget af fraværet. I dagtilbuddene registrerer forældrene børnenes daglige fremmøde, mens det i skolerne varetages af medarbejderne. Det er institutionens og skolens ansvar at påse, at børnene er tilstede og registrere fraværet elektronisk – både dags- og timefravær.

Så snart fagpersoner omkring barnet opdager fravær som overstiger det anviste antal, tages kontakt til nærmeste leder.

Herefter sker følgende:

1. Fraværstal valideres af leder og medarbejder, hvorefter der tages stilling til eventuelle indsatser.
2. Leder og relevant fagperson indkalder straks forældrene til dialog. Der laves aftaler om tiltag, der kan forbedre fremmødet herunder tiltag rettet mod hele børnegruppen/klassen. Leder/medarbejder er undersøgende i forhold til, om der er forhold i hjemmet, der påvirker barnet/elevens fremmøde.
3. Hvis tiltagene under punkt 2 ikke har effekt, drøftes problematikken på et skolerådgivningsmøde/institutionsrådgivningsmøde. Eksempelvis: tidsfaktorer hvor lang tid skal man vente, før der skal ses resultater? Hvis det er et skolebarn: Det undersøges, om klassens aktiviteter og kultur er inkluderende og indeholder passende udfordringer for barnet.
4. Hvis tiltagene under punkt 2 og punkt 3 ikke har effekt, indkalder lederen forældrene til endnu en bekymringssamtale. Det overvejes, om der skal afholdes Familieteam-møde. Husk at indhente samtykkeerklæring.
5. Familieteam-møde.

Lovgivning vedr. fravær

Dagtilbud

Dagtilbud er underlagt dagtilbudsloven. Der er ingen elementer i dagtilbudsloven, der peger hen mod børns fravær eller bekymrende fravær. Vi ved fra den pædagogiske forskning, at dagtilbud har stor betydning for børns trivsel, udvikling og læring. F.eks. ved vi fra det engelske forskningsprojekt EPPSE, at det har afgørende betydning for børnenes sociale og faglige udvikling, om de har gået i dagtilbud og herunder særligt, om de har gået i et dagtilbud af høj kvalitet. Forskningsprojektet har vist, at børn fra dagtilbud af høj kvalitet:

- Er mere uafhængige
- Har bedre koncentration
- Har bedre evner til selvregulering
- Er bedre forberedt til at læse og lære

Forskningsprojektet har desuden vist, at jo længere tid børnene har gået i dagtilbud, jo større positiv effekt har det på børnenes trivsel, udvikling og læring⁴.

Folkeskoleloven

Folkeskolen er underlagt både serviceloven og folkeskoleloven. Ifølge lovgivningen er der disse elementer, som er vigtige for børn med bekymrende fravær:

Skole og forældre skal samarbejde om at opfylde folkeskolelovens formål.

Det er forældrenes opgave at sørge for, at barnet passer sin skole, og det er skolelederens ansvar at påse, at alle elever deltager i undervisningen.

Paragraffer i Folkeskoleloven

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, ..

§ 35. Forældremyndighedens indehaver eller den, der faktisk sørger for barnet, skal medvirke til, at barnet opfylder undervisningspligten, og må ikke lægge hindringer i vejen herfor.

§ 39. Skolens leder påser, at alle elever, der er optaget i skolen, deltager i undervisningen. Undervisningsministeren fastsætter nærmere regler herom.

Fraværet er regelsat i en bekendtgørelse:

§ 1. Skolens leder og det undervisende personale, der er tilknyttet eleverne, fører dagligt kontrol med, at eleverne er til stede under undervisningen og registrerer fraværet elektronisk i de elevadministrative systemer. Der skal angives følgende om grunden til fravær:

- 1) Fravær på grund af elevens sygdom eller lignende.
- 2) Fravær med skolelederens tilladelse (ekstraordinær frihed).
- 3) Ulovligt fravær.

§ 4. Ved ulovligt fravær, jf. § 1, stk. 1, nr. 3, tager skolens leder straks kontakt med elevens forældre med henblik på at af-dække årsagen til fraværet.

Stk. 2. Ved ulovligt fravær af længere varighed eller hyppige kortvarige forsømmelser i omfang svarende hertil, skal skolens leder tage stilling til, i hvilket omfang eleven har behov for supplerende undervisning eller anden faglig støtte i henhold til folkeskolelovens § 5, stk. 5.

Stk. 3. Skyldes fraværet, at eleven har svært ved følge med i undervisningen eller har problemer med andre elever eller skolens personale, skal skolens leder så hurtigt som muligt i samarbejde med eleven og forældrene kortlægge problemerne og udarbejde løsningsforslag med henblik på om fornødent at iværksætte specialpædagogisk bistand, jf. bekendt-

gørelse om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.

Stk. 4. Ved ulovligt fravær, der ikke er omfattet af stk. 3, skal skolens leder søge at løse problemerne i samarbejde med eleven og forældrene, eventuelt ved inddragelse af pædagogisk-psykologisk rådgivning, Ungdommens Uddannelsesvejledning, den kommunale sundheds-tjeneste eller andre institutioner m.v., som eleven har tilknytning til. Er det ikke muligt at skabe den nødvendige dialog med eleven og forældrene med henblik på at sikre, at eleven deltager i undervisningen, inddrager skolens leder tillige kommunalbestyrelsen.⁵

Serviceoven – herunder underretningspligt ved bekymrende fravær

Personer, der udøver offentlig tjeneste eller hverv, har ifølge Servicelovens § 153 skærpet underretningspligt. Dette bevirker, at fagpersonen har pligt til at reagere, hvis denne har kendskab til eller på baggrund af alene en formodning om, at et barn eller en ung under 18 år har behov for særlig støtte efter Serviceloven.

Pr. 1. oktober 2013 understreges det i § 153, at fagpersoner skal underrette kommunen, hvis et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte efter Serviceloven på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten.

⁵ UVM – bekendtgørelse om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen 2018

Som underretter er fagpersonen ikke part i sagen, og har derfor ikke juridisk krav på at blive orienteret om sagens forløb. Hvis forældre eller den unge over 15 år ikke har givet samtykke til at dele oplysninger, er det således ikke muligt for Center for Familie at orientere om, hvad der sker i sagen. Fagpersonen, der underretter, har ret til at få oplyst, hvorvidt underretningen har givet anledning til en undersøgelse, og om der er iværksat en foranstaltning. Da fagpersonen ikke er part i sagen, har vedkommende ikke krav på at få at vide hvilke foranstaltninger, der er iværksat.

Fravær og bekymrende fravær – hvor meget?

Nationalt er det samlede fravær 5,6 procent for skoleåret 2016/17, hvilket på et år svarer til omkring 11 fraværsdage for en elev med 200 dages skolegang. Denne fraværprocent har været stabil siden 2010/2011.⁶

Hvert år i november måned foretages der en baselineundersøgelse i alle kommunens dagtilbud og skoler for at følge udviklingen af fravær og bekymrende fravær tæt med henblik på at mindske andelen af børn, der udebliver fra dagtilbud og skoler.

Baselineresultater fra foregående år:

Dagtilbud		Skole	
Årstal	Fravær	Årstal	Fravær
2016	19,36 %	2016	5,30 %
2017	18,23 %	2017	5,98 %
Årstal	Bekymrende fravær	Årstal	Bekymrende fravær
2016	1.01 %	2016	2,41 %
2017	1.35 %	2017	2,33 %

Ved at anvende baseline opnås overordnet set et indblik i udviklingen af børns fravær og bekymrende fravær. På baggrund af dette foretages overordnede indsatser med henblik på at opnå de opstillede målsætninger i Frederikshavn Kommune. Samtidig giver baseline de enkelte institutioner viden om deres børnegruppe med fravær og bekymrende fravær. Baseline giver ligeledes mulighed for, at de enkelte institutioner opnår viden om effekten af nuværende igangsatte indsatser omkring fravær.

Kendetegn ved fravær og bekymrende fravær

Fravær og bekymrende fravær kan inddeles i fire overordnede grundelementer:

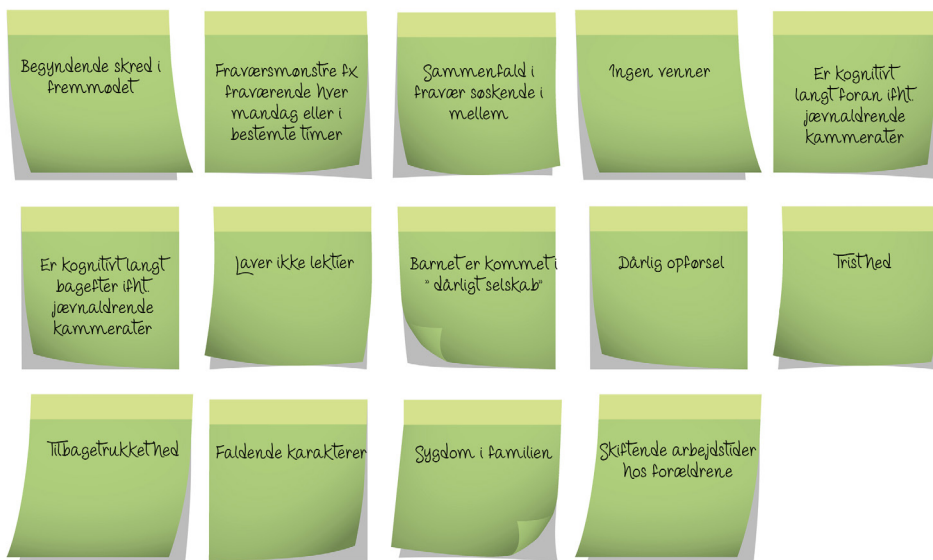
- Tilbageholdelse (barnet holdes hjemme af forældre eller har en funktion for forældre)
- Dagtilbud/skolevægring (barnet har svært ved at komme i dagtilbud/skole eller nægter at tage af sted)
- Pjæk (frivilligt og forældre er ikke vidende herom. Barnet forsøger at skjule fraværet) – gælder kun skole
- Eksklusion (barnet ekskluderes fra dagtilbud/skole, deltager kun i begrænset omfang i udflugter mm)

Der er altid en årsag til, at børn ikke deltager i læringssituationer og udebliver fra dagtilbud og skoler. Ved at være nysgerrig på hvilken bagvedliggende årsag der er til fraværet, er det muligt at bearbejde dette og dermed skabe forudsætninger for, at barnet igen deltager aktivt i dagtilbud og skoler. Årsager til fraværet kan være mange forskellige ting – det er derfor vigtigt at kigge på alle de elementer, som påvirker barnet i hverdagen. Det kan bl.a. være dagtilbud/skole, fritid, forældre, venner mm. Det er forældrenes, fagpersonernes og ledernes ansvar at løse de udfordringer, der ligger bag barnets mistrivsel.

Faktorer, som kan kendetegne fravær og bekymrende fravær

Nedenstående viser hvilke faktorer, der kan indikere, at barnet i den kommende periode vil få højere fravær og bekymrende fravær.

Ud over at kigge på hvilke faktorer, som kan fører til fravær, er det også relevant at bemærke faktorer, som påvirker barnet. Det værende faktorer som omfatter både dagtilbud/skole, forældre, kammerater og kognitive forudsætninger:

Følgende indsatser kan hjælpe med til at vende fravær og bekymrende fravær til øget fremmøde og trivsel i dagtilbud/skole:

Tværfagligt samarbejde

Ved at benytte alle de forskellige tiltag, som er repræsenteret rundt i kommunen, kan det lykkes at hjælpe barnet ud af en vanskelig situation. At mindske fraværet og skabe øget trivsel er en fælles opgave fra start til slut. Det er derfor vigtigt, at et tværfagligt samarbejde igangsættes hurtigt, når det opdages, at et barn har brug for hjælp.

Institutionens/skolens oplysninger:

Kommunale hjemmesider

<http://frederikshavn.dk/borger/familie-boern-og-unge/>

www.fic.frederikshavn.dk

<http://fic.frederikshavn.dk/Sider/Trivselslinealen.aspx>

Udarbejdet af arbejdsgruppe i Center for Børn og Skole 2018

FREDERIKSHAVN KOMMUNE

Frederikshavn Kommune

Rådhus Allé 100
9900 Frederikshavn

Tel. 98 45 50 00
post@frederikshavn.dk
www.frederikshavn.dk